

Міністерство освіти і науки України

**Модельна навчальна програма курсу
«Письменниці-бунтарки. Профільна середня
освіта. Основний / поглиблений рівень»
для закладів загальної середньої освіти**

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН від 18.03.2026 № 484)

Автор: Мележик Олександра Олексіївна

*Програма створена в рамках проєкту «Зміст»
Міжнародного благодійного фонду savED
за підтримки фінської Міжнародної неурядової організації Finn Church Aid*

Вступна частина

Модельна навчальна програма курсу «Письменниці-бунтарки. Профільна середня освіта. Основний / поглиблений рівень» створена з метою реалізації компетентнісного потенціалу, мети й завдань мовно-літературної освітньої галузі та призначена для викладання в 10-12 класах профільної середньої освіти (далі - Програма).

Курс «Письменниці-бунтарки» може викладатися як у межах передбаченої кількості навчальних годин для вивчення обов'язкових освітніх компонентів за обраним профілем навчання, так і за рахунок навчальних годин для вибіркового освітніх компонентів, що фінансуються з державного бюджету.

Програма створена в рамках проєкту «Зміст» Міжнародного благодійного фонду savED за підтримки фінської Міжнародної неурядової організації Finn Church Aid.

Програму розроблено на основі Державного стандарту профільної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851):

- вона ґрунтується на визначених стандартом ціннісних орієнтирах (пункт 4 Державного стандарту профільної середньої освіти);
- охоплює формування наскрізних у всіх ключових компетентностях умінь (пункт 10 Державного стандарту профільної середньої освіти);
- передбачає реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання в мовно-літературній освітній галузі (додаток № 2 до Державного стандарту профільної середньої освіти);
- орієнтується на компетентнісний потенціал мовно-літературної галузі (додаток № 1 до Державного стандарту профільної середньої освіти);
- ураховує наступність між циклами навчання на рівнях базової та профільної середньої освіти.

Програма реалізує частину обов'язкових результатів навчання в межах мовно-літературної освітньої галузі, доповнюючи обов'язкові результати навчання модельних навчальних програм обов'язкових освітніх компонентів («Інтегрований мовно-літературний курс. 10-12 класи. Основний рівень» / «Інтегрований курс літератур. 10-12 класи. Основний рівень» / «Інтегрований курс літератур. 10-12 класи. Поглиблений рівень» / «Українська література. 10-12 класи. Поглиблений рівень» / «Зарубіжна література. 10-12 класи. Поглиблений рівень»).

Основою для формулювання очікуваних результатів навчання в Програмі є обов'язкові результати навчання (орієнтири для оцінювання) поглибленого рівня мовно-літературної освітньої галузі, що визначають профіль, та обов'язкові результати (орієнтири для оцінювання) основного рівня цієї галузі.

Програма є основою для створення навчальних програм як основного, так і поглибленого рівнів, із відповідною корекцією орієнтирів для

оцінювання, змісту, обсягів навчального часу, способів формування компетентностей і рівнів складності навчального матеріалу.

Програма спрямована на реалізацію мети профільної середньої освіти – розвиток особистості здобувачів освіти шляхом утвердження у них української національної та громадянської ідентичності та формування компетентностей, необхідних для їх життєвої стійкості, самостійності, відповідальності, комунікації та взаємодії з іншими особами, соціалізації, активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, духовних цінностей українського народу, національної самобутності, оборонної свідомості, громадянської стійкості, патріотизму, поваги до державних символів, державної мови, суспільно-державних (національних) цінностей України, розуміння їх важливості для становлення держави; підприємливості, свідомого вибору подальшого життєвого шляху, освіти протягом життя, трудової діяльності та самореалізації; дотримання принципів гендерної рівності; виховання у здобувачів освіти самоповаги і поваги до інших, відповідального ставлення до довкілля, що базується на науковому світогляді та принципах сталого розвитку.

Мета курсу «Письменниці-бунтарки» узгоджена з метою мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту та спрямована на розвиток читацької компетентності, уміння глибоко розуміти художні тексти української літератури через інтерпретацію, аналіз та особистісне осмислення, формування гуманістичного світогляду, національної ідентичності та емоційно-ціннісного досвіду учнівства, а також на розкриття потенціалу літератури як засобу критичного мислення, творчої самореалізації та пізнання себе, суспільства і культури.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування ціннісного ставлення до української мови як державної мови України й чинника національної самоідентифікації та консолідації; як форми культури, якою живе людина, як способу мислення та способу діяння;
- усвідомлення ролі українських письменниць у розвитку національної культури, літератури й суспільної думки, розуміння феномена «жіночого письма» в історико-культурному контексті;
- збагачення читацького досвіду й розширення кола читання за рахунок творів, які часто залишалися поза українським літературним каноном;
- розвиток навичок близького читання (close reading) як інтелектуальної практики уважного сприйняття тексту;
- задоволення пізнавальних інтересів, потреб учнівства, розвиток навичок співпраці для досягнення особистісних і спільних цілей;
- забезпечення творчої самореалізації, академічної свободи учнівства та становлення його особистостей як компетентних мовців і читачів;
- формування естетичного смаку та вміння розрізняти художню якість і глибину літературного тексту;
- формування сталого інтересу до вивчення літературних явищ, читацької культури учнівства;

- формування поваги до різноманіття досвідів і голосів у культурі;
- розвиток навичок співпраці та комунікації, уміння дискутувати, аргументувати, слухати іншу точку зору;
- розвиток умінь працювати з різними видами інформації, зокрема й цифровими, здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати);
- розвиток креативного мислення;
- розвиток критичного мислення;
- виховання здатності ефективно використовувати здобуті знання й набуті вміння для розв'язання життєвих завдань.

Пріоритетами курсу є формування навичок усвідомленого читання, розвиток критичного мислення, уміння інтерпретувати тексти крізь призму історичного контексту й сучасних підходів, а також виховання поваги до жіночого досвіду в літературі. Важливим є також стимулювання творчого самовираження учнів і створення простору для дискусії про свободу, гідність і самореалізацію.

Потреба в реалізації курсу зумовлена необхідністю перегляду літературного канону, інтеграції гендерно-чутливого підходу в освітній процес і посилення уваги до українських письменниць. Курс відповідає запиту сучасної освіти — виховувати покоління, здатне бачити в літературі не лише минуле, а й інструмент осмислення власної ідентичності та суспільних процесів.

Курс «Письменниці-бунтарки» ґрунтується на ідеї, що близьке читання є ключовим інструментом для глибокого розуміння художнього тексту та формування критичного мислення. У його центрі — уважне, аналітичне сприйняття літературного твору, що передбачає рух від тексту до інтерпретації, усвідомлення підтекстів, художніх деталей, особливостей стилю й авторського задуму. Такий підхід дозволяє відчувати зміни в українському літературному процесі та виявити способи, якими письменниці долали культурні, соціальні та гендерні обмеження свого часу.

Курс передбачає поєднання теоретичного ознайомлення з методами читання та практичного застосування їх під час аналізу творів українських письменниць. Через системне опрацювання текстів і контекстів курс спрямований на формування здатності учнів осмислювати літературу як багатопланове явище, де поєднуються естетичний, філософський і суспільний виміри, а також на розвиток уміння уважно читати, самостійно інтерпретувати й критично мислити.

Вивчення курсу «Письменниці-бунтарки» може здійснюватися в будь-якому з трьох класів профільної середньої освіти (10, 11 або 12). Такий підхід відкриває можливість для формування динамічних навчальних груп, до яких входить учнівство з різним досвідом шкільного навчання, зацікавлене в опануванні цього курсу — вивченні української літератури крізь призму жіночого досвіду.

Зміст програми не структуровано за роками навчання, а організовано хронологічно — відповідно до етапів розвитку українського літературного

процесу, що дозволяє простежити, як змінювалися теми, стиль і світогляд письменниць різних періодів. Кожна тема присвячена творчості однієї з шести авторок і розглядає їхні твори в контексті доби, ідейних пошуків та культурних тенденцій. Така структура забезпечує логіку поступового занурення у літературний процес, дозволяє відстежити еволюцію художнього мислення та ідей жіночого письма, а також формує в учнів уміння читати уважно, аналізувати, порівнювати й інтерпретувати художні тексти. Тематика занять і завдань враховує вікові особливості, пізнавальні інтереси та актуальні соціокультурні запити молоді, сприяючи розвитку критичного мислення, емпатії й естетичної чутливості.

Очікувані результати навчання курсу відповідають орієнтирам для оцінювання з мовно-літературної галузі, визначеними в Державному стандарті профільної середньої освіти. У програмі представлено результати з усіх чотирьох груп обов'язкових результатів навчання, а саме: «Сприймання усного і писемного мовлення», «Читання з розумінням», «Створення власних висловлень», «Взаємодія в мовному середовищі». Вивчення кожного типу тексту спрямоване на розвиток читацької й мовної компетентностей.

У межах розділів курсу «Письменниці-бунтарки» виокремлено базові знання про ключові етапи розвитку творчості українських письменниць і проблематику їхніх творів. Особливу увагу приділено аналізу художнього тексту, його мовно-стильовим і жанровим особливостям, історико-культурному контексту. Вивчення текстів передбачає також роботу з теорією, зокрема поняттями близьке читання, підтекст, стиль, символ, композиція твору, контекст тощо. Ступінь деталізації матеріалу визначається вчителем / учителькою, що забезпечує академічну свободу під час створення або адаптації програми — можливість коригувати обсяг і глибину розгляду творів відповідно до рівня підготовки та інтересів учнівства.

Перевагу серед видів діяльності надано тим, що розвивають самостійне мислення та інтерпретаційні навички: обговоренням, порівнянню текстів різних авторок, написанню рецензій та відгуків, створенню візуальних проєктів, творчому письму, рефлексивним практикам. Особлива увага приділяється читанню як діалогу — між авторкою та читачем, між різними поколіннями, між порушеними проблемами у творі і реальним життям.

Організація освітнього процесу під час вивчення курсу спрямована на формування уважного, аналітичного, емпатійного читача / читачки, здатного (здатної) розуміти множинність сенсів, розрізняти художні стратегії й ціннісні позиції авторок. Особливу увагу приділено інтеграції читацького досвіду з мовною практикою, тобто формуванню здатності артикулювати думки, вести дискусії, створювати тексти, що є відповіддю на прочитане. У процесі навчання перевага надано автентичним ситуаціям читання, що потребують сенсотворення, порівняння різних підходів до роботи з темою, усвідомлення множинності смислів. Окрему увагу під час опанування курсу варто приділити стратегіям читацької рефлексії, умінню критично ставитися до інформації, застосовувати принципи академічної доброчесності.

Курс «Письменниці-бунтарки» створено як простір для формування читачів й читачок ХХІ століття, які можуть які можуть усвідомлено інтерпретувати художні тексти, розпізнавати культурні коди минулого й сучасності, критично мислити та вести діалог із літературою як із живою системою смислів.

Основна частина

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст навчального предмета / інтегрованого курсу</i>	<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>
Вступ		
- Обґрунтовує, враховуючи різні погляди, ідеї та переконання, власну позицію щодо широкого кола особистісно та суспільно актуальних проблем, зокрема порушених у художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1 П]; - Розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту [12 МОВ 2.2.2-1]; - Пов'язує отримані висновки з більш широким контекстом (зокрема історико-культурним) [12 МОВ 1.4.1-2 П]; - Обґрунтовує сильні та слабкі сторони позицій учасників усної комунікації з увагою до особливостей змісту і форми	Жіноче письмо та жіночий досвід у літературі. Специфіка жіночого письма як спосіб осмислення власного «я», емоцій і суспільної ролі. Темі, мотиви та художні стратегії, через які письменниці формували погляд на світ і людину. Письменниця-бунтарка та її ознаки. «Бунт» у творчому, естетичному та світоглядному вимірах. Письмо та творчість як спосіб кинути виклик соціальним нормам, патріархальним моделям і усталеним літературним формам. «Власна кімната» Вірджинії Вулф як метафора. Символічне значення простору для самовираження, свободи думки та творчості. Читач і види читання. Близьке та поверхневе читання як інструменти для розуміння різних текстів. Close reading	- Обговорення метафори «власна кімната» Вірджинії Вулф: дискусія про теми особистісного простору, свободи творчості та самовираження у різних епохах і літературних традиціях; - створення схеми-візуалізації жіночого досвіду у літературі та проблем, які порушують авторки; - створення ментальної «карти можливостей» і порівняння умов, необхідних для реалізації творчого потенціалу; - коротке знайомство з письменницями, чия творчість буде вивчатися протягом курсу, у форматі поєднання імен авторок з цікавими фактами про них; - дискусія про ознаки письменниці-бунтарки; - обговорення, у яких учні формулюють власну позицію щодо порушених проблем, оцінюють, як авторки висловлюють особистий

повідомлення, пропонує доцільні способи покращення комунікативної взаємодії [12 МОВ 1.5.2-1 П]; - Визначає та аналізує мовні/стильові/жанрові/естетичні/прагматичні/історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1].	(близьке читання) як основа аналізу та інтерпретації художнього тексту. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> 1. Анотація до «Власної кімнати» Вірджинії Вулф від видавництва Котівbook 2. Уривок із тексту трудового договору 3. Уривок із тексту статті з літературного медіа «Читомо» 4. Уривок із тексту «Улісс» Джеймса Джойса 5. Уривок із тексту «Козачка» Марко Вовчок	досвід, і співвідносять це зі своїм читацьким досвідом; - складання списку правил близького читання; - читання художніх і нехудожніх текстів з метою визначення доречності того чи іншого виду читання; - практика різних типів читання, включно з поверхневим і глибоким аналізом тексту, розвиток умінь відрізняти очевидну інформацію від підтексту, знаходити деталі, що впливають на інтерпретацію; - дискусія-рефлексія; тощо.
Уявлення про аналіз художнього тексту. «Соловйовий спів» Олени Пчілки		
- Вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 МОВ 2.1.1-1]; - Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному	Біографія Олени Пчілки та її місце у літературному каноні. Творчий шлях письменниці, вплив на українську літературу та зв'язок з історичною епохою. Перевидання класики, зокрема творів Олени Пчілки. Стиль, мовні і жанрові особливості твору «Соловйовий спів», художні прийоми і структурні елементи, що формують	- Обговорення статті про письменницю; - формулювання висновку про місце авторки в літературному каноні; - читання статті про серію «Неканонічний канон» від видавництва Віхола і дискусія про важливість подібних серій для культури; - пригадування/вивчення особливостей літературних стилів;

чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; - Обґрунтовує, враховуючи різні погляди, ідеї та переконання, власну позицію щодо широкого кола особистісно та суспільно актуальних проблем, зокрема порушених у художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1 П]; - Визначає та аналізує мовні/стильові/жанрові/естетичні/прагматичні/історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]; - Використовує, зокрема адаптує, подану в тексті або кількох текстах інформацію в умовах іншого контексту [12 МОВ 2.2.4-1 П].	унікальність тексту. Художня деталь (спів солов'я) як лейтмотив твору. Проблематика твору та актуальність тексту у контексті сучасних інтерпретацій. Зміст і форма твору як єдине цілісне художнє явище, де сюжет, персонажі, мотиви переплітаються з формальними елементами (жанр, мова, композиція), формуючи комплексне сприйняття тексту. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> 1. Повний текст твору «Соловйовий спів» Олени Пчілки. 2. Анотація до збірки творів Олени Пчілки із серії «Неканонічний канон». 3. Уривок зі статті «Не лише мати Лесі Українки. Олена Пчілка в українській культурі» на сайті Читомо.	- дискусія про зв'язок змісту і форми художнього тексту; - близьке читання тексту з виділенням ключових деталей, мотивів, символів і підтекстів; порівняння різних частин твору та робота із взаємозв'язком змісту й форми тексту; - обговорення й аргументована дискусія щодо тем, проблем, художніх стратегій та ідей, порушених у тексті,; - письмові завдання: коментування, есе, аналітичні нотатки, рефлексивні записи щодо художніх, стилістичних та жанрових особливостей твору; - інтерактивні методи роботи: робота в парах і групах, обговорення різних інтерпретацій, презентація власного аналізу, створення візуальних продуктів для відображення структури і сенсів тексту; <i>тощо.</i>
Література і модернізм. «Душа» Наталії Кобринської		

- Виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 МОВ 1.3.1-1]; - Обґрунтовує, враховуючи різні погляди, ідеї та переконання, власну позицію щодо широкого кола особистісно та суспільно актуальних проблем, зокрема порушених у художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1 П]; - Виявляє та коментує підтекст, авторську позицію, виражені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), зважаючи на національний і загальнолюдський контекст [12 МОВ 2.2.2-1 П]; - Визначає різні аспекти (змістові, формальні, функціональні) повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), враховуючи індивідуальні особливості учасників комунікації, культурно-історичний контекст і засвідчуючи повне розуміння почутого повідомлення, зокрема його деталей [12 МОВ 1.1.3-1 П]; - Експериментує з текстом за самостійно визначеною творчою стратегією з урахуванням	Біографія Наталії Кобринської, її роль у розвитку української літератури та місце в контексті українського модернізму. Модернізм як ключовий мистецький напрям XX століття. Ознаки модернізму, ключові відмінності з попередніми стилями. Література і модернізм. Критика та рецепція твору в історико-літературному контексті. Вплив модерністських тенденцій на форму й зміст «Душі». Теми, художні стратегії і психологічний ескіз персонажів, внутрішня трансформація героїв, їхніх моральних і духовних пошуків. Атмосфера і настрої твору та їхні складові. Містичні і трансцендентні елементи у творі, метафоричні структури і символи, що відображають авторське бачення світу та внутрішні зміни персонажів. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> 1. «Душа» Наталії Кобринської. 2. Коментарі сучасників Наталії Кобринської щодо тексту «Душа».	- Близьке читання твору, виділення ключових мотивів, символів, підтексту, авторської позиції, оцінка впливу форми та стилю на сприйняття тексту; - обговорення тогочасних критичних висловлювань про текст, визначення зв'язків між елементами змісту та контексту цієї критики; - ознайомлення учнівства з жанром «психологічний ескіз», визначення його ознак; - визначення модернізму і візуалізація змін та тенденцій у мистецтві через приклади живопису 18 і 20 століття; - вивчення біографії авторки за допомогою відеоматеріалів на YouTube; - дискусії та усне обґрунтування позиції: робота в парах і групах, обговорення проблематики твору, різних інтерпретацій та критичних поглядів, формування аргументованої власної позиції; - написання відгуку для соцмереж з метою висловлення аргументованої позиції учня/учениці щодо тексту; - інтеграція візуального та мистецького матеріалу: робота з живописом для розуміння атмосфери, символіки та естетичної
--	--	---

особливостей аудиторії (змінює стиль, жанр, рід тощо) [12 МОВ 2.7.1-1 П]; - Визначає зв'язок між елементами змісту, структури та мовним оформленням текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних стилів, родів, жанрів, напрямів, течій, епох, національних культур за самостійно визначеними критеріями, аргументує обрані критерії [12 МОВ 2.2.3-1 П]; - Коментує естетичну та мистецьку цінність прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті, наводить аргументи для підтвердження наданих коментарів, зокрема посилаючись на авторитетні наукові джерела [12 МОВ 2.3.1-1 П]; - Пояснює вплив на читача (адресата) особливостей змісту та форми (зокрема засобів художньої виразності) прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного та/або неструктурованого тексту) у їх взаємозв'язку [12 МОВ 2.4.2-2 П].		цінності тексту; - аналіз містичних елементів у тексті і обговорення того, як через символи та образи авторка передає зміст твору та настрої персонажів; <i>тощо.</i>
«Гість» Євгенії Ярошинської: як бачити підтекст у тексті		

- Виявляє та коментує підтекст, авторську позицію, виражені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), зважаючи на національний і загальнолюдський контекст [12 МОВ 2.2.2-1 П]; - Визначає естетичний і прагматичний потенціал прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного та/або неструктурованого тексту), зважаючи на особливості його змісту та форми у їх взаємозв'язку [12 МОВ 2.4.2-1 П]; - Визначає різні аспекти (змістові, формальні, функціональні) повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), враховуючи індивідуальні особливості учасників комунікації, культурно-історичний контекст і засвідчуючи повне розуміння почутого повідомлення, зокрема його деталей [12 МОВ 1.1.3-1 П]. - Експериментує з текстом за самостійно визначеною творчою стратегією з урахуванням особливостей аудиторії (змінює стиль, жанр, рід тощо) [12 МОВ 2.7.1-1 П]; - Окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою	Євгенія Ярошинська як одна з найважливіших постатей українського феміністичного руху. Життя та творчість письменниці, її місце в українському літературному каноні. Психологічний ескіз як жанр твору «Душа». Підтекст як один із ключових елементів художнього мислення та засіб розкриття глибинних смислів твору. Підтекстові елементи у контексті естетики модернізму — вияв психологізму та глибинних станів людської душі. Художня деталь, атмосфера та контраст як складники поетики тексту, що формують емоційну напругу й виявляють внутрішній конфлікт персонажів. Зовнішній і внутрішній конфлікти, їхні каталізatori, сюжетний розвиток і психологічна трансформація героїв. Обрамлення як структурна форма організації оповіді та спосіб створення семантичної цілісності тексту. Феномени FOMO (страх втрати можливостей) і JOMO (радість усамітнення) як сучасні концепти, що актуалізують психологічну проблематику твору.	- Близьке читання і визначення художніх деталей, які творять атмосферу й розкривають внутрішній стан персонажів; зіставлення позицій героїв; - робота в парах і групах: обговорення позицій персонажів, формулювання аргументів і контраргументів; міні-дебати; - інтерпретаційний аналіз: виявлення підтексту, аналіз художніх прийомів, таких як контраст, обрамлення, символічна деталь; - творче читання і креативне письмо: створення коротких текстів, що передають атмосферу твору через запахи, звуки, мовчання; написання сучасної версії оповідання з мотивами FOMO / JOMO; - візуалізаційні практики (створення «лінії життя персонажів», схеми емоційних змін, малюнків-асоціацій до життя подружжя до і після приїзду гостя); - дискусійні вправи: формулювання власної позиції щодо вибору героїв, зіставлення із сучасними соціокультурними ситуаціями; - робота з медіа: аналіз коротких відео з TikTok або інших платформ, що відображають феномени FOMO і JOMO, зіставлення їх із темою твору;
--	--	--

обраного профілю або художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 МОВ 1.5.2-1]; - Визначає та аналізує мовні/стильові/жанрові/естетичні/прагматичні/історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]; - Обґрунтовує вибір засобів вираження мовлення (зокрема засобів художньої виразності) з урахуванням комунікативної доцільності, стильових і соціокультурних норм [12 МОВ 3.1.2-1 П].	<i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> 1. <i>«Гість» Євгенії Ярошинської.</i> 2. <i>Уривок з першого випуску жіночого журналу «Наша доля» 1893 року.</i> 3. <i>Стаття на сайті «Гендер у деталях» про Євгенію Ярошинську.</i>	- усна чи письмова рефлексія щодо того, як підтекст впливає на сприйняття тексту; <i>тощо.</i>
Перший феміністичний альманах в Україні: говоримо про «Перший вінок»		
- Інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 МОВ 1.4.1-1]; - Обґрунтовує, враховуючи різні погляди, ідеї та переконання, власну позицію щодо широкого кола особистісно та суспільно	Альманах «Перший вінок» як визначне явище української літератури та культури, перший спільний проєкт жінок-авторок, спрямований на утвердження жіночої присутності в інтелектуальному просторі. Поняття «альманах». Соціокультурні передумови появи видання, його ідейна програма та роль Наталії Кобринської й	- Аналіз медіаматеріалів (відеофрагмент з лекції про «Перший вінок»; - опрацювання науково-популярних й публіцистичних текстів, присвячених «Першому вінку»; - здійснення порівняльного аналізу історичних і сучасних джерел, зокрема матеріалів про перевидання альманаху

актуальних проблем, зокрема порушених у художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1 П]; - Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1].	Олени Пчілки у становленні раннього українського феміністичного дискурсу. Теми, жанри та художні стратегії альманаху. Тексти «Першого вінка» як спроба артикулювати жіночий досвід, осмислити обмеження патріархальної культури й запропонувати нові моделі самовираження жінки в суспільстві. Історія рецепції та перевидань «Першого вінка» у XX і XXI століттях, зокрема сучасне перевидання, що започаткувало новий етап осмислення жіночого письма в Україні. «Перший вінок» як медіатор між історією та сучасністю, що поєднує досвіди жіноцтва з різних епох. Перевидання як акт культурної пам'яті, що сприяє переосмисленню канону та поверненню забутих імен. Альманах як культурний маніфест і символ еволюції феміністичної думки — від просвітницьких закликів до освіти жінок до сучасних ідей рівності, солідарності й творчої самореалізації. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> <i>1. Стаття про Наталію Кобринську на September.</i>	видавництвом Creative Women Publishing; - обговорення передмови Наталії Кобринської до «Першого вінка», виокремлення ключових ідей та визначення їхнього внеску в розвиток української феміністичної думки; - створення творчого продукту (асоціативна карта, рекламний ескіз або короткий маніфест) для відображення власного розуміння значення альманаху для української культури; - визначення понять «альманах», «феміністичний рух», «репринт»; - порівняння сприйняття «Першого вінка» у кінці XIX ст. і в XXI ст; - аргументація власної позиції щодо актуальності проблем, порушених у текстах альманаху, зокрема у сучасному контексті; - обговорення викликів сучасного книговидавництва, пов'язаних з репринтними перевиданнями старих текстів; - індивідуальне дослідницьке завдання: учні обирають один із творів альманаху, аналізують його тематику, з'ясовують, як ця проблема може бути інтерпретована сьогодні; <i>тощо.</i>
---	---	---

	2. <i>Передмова Наталії Кобринської до «Першого вінка».</i> 3. <i>Текст альманаху «Перший вінок».</i> 4. <i>Анотації видавництва Creative Women Publishing.</i> 5. <i>Уривок з розмови з головною редакторкою видавництва Creative Women Publishing Ірини Ніколайчук для Читомо.</i> 6. <i>Стаття «Чому створення "Першого вінка" нагадує "Бріджертонів"? Як через майже 140 років перевидали жіночий альманах» на Суспільне Культура.</i>	
Майстер-клас із літературної критики. Відгук і рецензія		
- Інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 МОВ 1.4.1-1]; - Виявляє та коментує підтекст, авторську позицію, виражені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), зважаючи на національний і загальнолюдський контекст [12 МОВ 2.2.2-1 П]; - Самостійно визначає критерії оцінювання прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) і можливості використання інформації з одного	Літературна критика як важлива складова літературного процесу та культурного діалогу. Критика як форма осмислення художнього тексту, засіб комунікації між автором і читачем та простір формування естетичного смаку та читацької культури. Відгук і рецензія — споріднені й відмінні жанри, їхні функції, структура, стилістика та призначення. Сучасні критичні тексти — професійні й аматорські — як матеріал для	- Аналіз прикладів сучасних рецензій і відгуків (у текстовому та мультимедійному форматах), визначення їхньої структури, цілей, стилістичних особливостей та аргументаційної логіки; - інтеграція інформації з кількох джерел (відеоподкастів, сайтів, блогів) для формування уявлень про функції й значення літературної критики в українському культурному процесі; - порівняння аналітичних та емоційно-рефлексивних способів оцінювання тексту (на прикладі професійних рецензій і читацьких

чи кількох джерел для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей [12 МОВ 2.4.1-1 П]; - Пояснює вплив на читача (адресата) особливостей змісту та форми (зокрема засобів художньої виразності) прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного та/або неструктурованого тексту) у їх взаємозв'язку [12 МОВ 2.4.2-2 П]; - Створює тексти різної жанрово-стильової належності (зокрема художні тексти, медіатексти) відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1 П].	розмежування емоційного враження й аргументованого аналітичного судження. Принципи побудови якісної рецензії: чітка позиція, переконлива аргументація, логічна послідовність викладу. <i>Практична робота:</i> створення власної рецензії на обраний літературний твір із поєднанням суб'єктивного враження та об'єктивного аналізу теми, ідеї, проблематики, стилю та композиції твору. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> 1. Уривок із інтерв'ю з літературної критикині Богдани Романцової. 2. Текст анотації до книжки «Як читати класиків». 3. Рецензія Аріни Кравченко на роман «Катананхе» Софії Андрухович. 4. Рецензія Богдани Романцової і відгук книжкового блогера Олексія Рафаловичана книжку Наталії Кобринської «Блудний метеор».	блогів); - формулювання висновків про різницю між відгуком і рецензією; - дискусія про роль критика в суспільстві (у форматі групових обговорень, мінідебатів або рольової гри «Критик – Автор – Читач»); - спільне читання й коментування фрагментів рецензій, виявлення підтекстів, авторської позиції, ключових аргументів та художніх прийомів критичного письма; - формулювання критеріїв якісної рецензії; - створення власних мінірецензій або відгуків на твори, що вже були опрацьовані в межах курсу; тощо.
«Битва» Ольги Кобилянської та інтерпретації твору		
- Обґрунтовує, враховуючи різні погляди, ідеї та переконання, власну позицію щодо широкого	Життя та творчість Ольги Кобилянської. Нова «Битва» як твір, що порушує екологічні та соціально-гендерні	- Створення хмари асоціацій; обговорення перших вражень; верифікація біографічних фактів

кола особистісно та суспільно актуальних проблем, зокрема порушених у художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1 П]; - Виявляє підтекст, авторську позицію, зокрема ідеї, цінності, бачення, а також зв'язок тексту з культурним і загальнолюдським контекстом (зокрема в художньому тексті, медіатексті) за тематикою обраного профілю або художньому тексті [12 МОВ 2.2.2-1 П]; - Визначає та аналізує мовні/стильові/жанрові/естетичні/прагматичні/історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1 П]; - Коментує естетичну та мистецьку цінність прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті, наводить аргументи для підтвердження наданих коментарів, зокрема посилаючись на авторитетні наукові джерела [12 МОВ 2.3.1-1 П]; - Використовує, зокрема адаптує, подану в тексті або кількох текстах інформацію в умовах іншого контексту [12 МОВ 2.2.4-1 П];	проблеми. Реальний контекст твору (вирубування лісів на Буковині). Персоніфікація як ключовий художній засіб, що надає природі суб'єктності та перетворює її на активного учасника конфлікту. Екокритика та феміністична критика як інтерпретаційні підходи до аналізу новели; зіставлення результатів обох підходів для розкриття багатогранності смислів тексту. Стилістичний аналіз у форматі близького читання: чуттєві образи (зорові, слухові, нюхові) та їхня роль у створенні драматизму. <i>Практичне завдання:</i> створення власного творчого продукту на екологічну тематику із застосуванням художніх засобів, подібних до Кобилянської (персоніфікації), для самовираження та аргументованого викладу власної позиції. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> 1. «Битва» Ольги Кобилянської. 2. Фрагменти статті Тамари Гундорової «Нова жінка на лоні природи».	про письменницю; складання анкети твору; - участь у рольовій грі («Критики-ведучі подкасту») для відпрацювання навичок публічного аналізу; - застосування двох критичних підходів для читання — екокритики та феміністичної критики — до аналізу тексту, зокрема опису знищення лісу; - зіставлення висновків у форматі порівняльної таблиці; - обговорення літературознавчих коментарів щодо алегоричного зображення природи в тексті; - близьке читання уривків для ідентифікації та аналізу чуттєвих образів (зорові, слухові, нюхові) та ролі персоніфікації; - створення власного творчого продукту на екологічну тему з використанням художніх засобів; - написання короткого відгуку або міні-есе («Якби ліс міг говорити...») для особистісного осмислення проблематики твору; тощо.
---	---	--

- Створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 МОВ 2.7.1-1]; - Обґрунтовує вибір засобів вираження мовлення (зокрема засобів художньої виразності) з урахуванням комунікативної доцільності, стильових і соціокультурних норм [12 МОВ 3.1.2-1 П].		
«Крадіж» Ірини Вільде: жанр, композиція і проблематика		
- Визначає та аналізує мовні/стильові/жанрові/естетичні/прагматичні/ історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]; - Обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно	Біографічний контекст Ірини Вільде та її <i>magnum opus</i> — роман «Сестри Річинські». Перевидання текстів і переосмислення українського літературного канону. Основні прозові жанри, розмежування понять новела й оповідання. Жанрова належність твору «Крадіж» (новела/детектив). Елементи композиції твору (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка) та їхня функція як рушійна сила сюжету. Конфлікт як центральний елемент, що визначає сюжетний рух.	- Повторення прозових жанрів у форматі гри «Хтось пояснює, хтось відгадує» (новела, оповідання, роман тощо); - аналіз конфлікту як центральної рушійної сили сюжету; - вивчення та ідентифікація класичних елементів композиції (експозиція, зав'язка, кульмінація, розв'язка) на прикладі відомих творів (наприклад, «Гаррі Поттер»); - графічне зображення схеми композиції твору та поділ тексту на кінематографічні «сцени»; - дискусія щодо світоглядних засад персонажів з позицій феміністичної критики, встановлення паралелей із

значущих цілей і розв’язання життєво важливих проблем [12 МОВ 2.4.1-3]; - Виявляє особливості змісту та форми почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного тексту), важливі для підтримання ефективної комунікації [12 МОВ 1.4.1-1 П]; - Обґрунтовує сильні та слабкі сторони позицій учасників усної комунікації з увагою до особливостей змісту і форми повідомлення, пропонує доцільні способи покращення комунікативної взаємодії [12 МОВ 1.5.2-1 П]; - Виявляє та коментує підтекст, авторську позицію, виражені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), зважаючи на національний і загальнолюдський контекст [12 МОВ 2.2.2-1 П]; - Використовує, зокрема адаптує, подану в тексті або кількох текстах інформацію в умовах іншого контексту [12 МОВ 2.2.4-1 П].	Тематичне поле твору, сфокусоване на ролі пліток і чуток як інструментів маніпуляції та впливу на репутацію. Монолог як засіб розкриття персонажа та його світоглядних засад. Проблематика твору (репутація, подвійні стандарти, вплив суспільної думки) та актуальність порушених проблем у сучасному соціальному контексті. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> 1. <i>«Крадіж» Ірини Вільде.</i> 2. <i>Анотація до перевидання «Сестер Річинських» видавництвом Віхола.</i>	сучасними проявами гендерної нерівності; - прослуховування подкасту про новелу з наступним обговоренням інсайтів, питань та змін у сприйнятті тексту; - обговорення ролі пліток і чуток у сюжеті як інструментів маніпуляції репутацією; - заповнення таблиці для зіставлення соціальних проблем (плітки, репутація, подвійні стандарти) у новелі та в сучасному суспільстві; - творче письмо: створення рекламного тексту для новели, а також написання тексту-відповіді від імені персонажа твору; <i>тощо.</i>
«Казка про калинову сопілку» Оксани Забужко: текст і твір. Інтермедіальність		

- Визначає зв'язок між елементами змісту, структури та мовним оформленням текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних стилів, родів, жанрів, напрямів, течій, епох, національних культур за самостійно визначеними критеріями, аргументує обрані критерії [12 МОВ 2.2.3-1 П]; - Використовує, зокрема адаптує, подану в тексті або кількох текстах інформацію в умовах іншого контексту[12 МОВ 2.2.4-1 П]; - Визначає та аналізує мовні/стильові/жанрові/естетичні/прагматичні/ історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]; - Обґрунтовує, враховуючи різні погляди, ідеї та переконання, власну позицію щодо широкого кола особистісно та суспільно актуальних проблем, зокрема порушених у художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1 П]; - Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на	Біографія, творчість та ідіостиль Оксани Забужко. Повість-казка як літературний твір на основі фольклору. Поняття народна казка та повість-казка. Інтертекстуальність твору: зв'язок сюжету народної казки про калинову сопілку з твором Оксани Забужко. Біблійна легенда про Каїна та Авеля як першоджерело конфлікту персонажів твору Оксани Забужко (Ганнуся/Оленка). Персонажі та мотиви їхніх вчинків. Протагоніст і антагоніст. Проблематика і «вічні» теми твору: джерело зла в душі людини, наслідки нерівної любові батьків, боротьба за самоідентичність, страх втрати себе. Несправедливість, покарання і гріх у контексті легенди про Каїна та Авеля. Актуалізація: зв'язок проблем новели із реаліями сьогодення. Твір та текст, роль читача у формуванні сенсів. Мистецька інтерпретація: інсценізація (театр, емоції, порівняння з текстом), артбук (візуалізація, кольори, символи, коментарі авторки та ілюстраторки). Вплив тексту, театру та	- Дискусійне розмежування народної казки та повісті-казки; - обґрунтування жанрової приналежності твору; - порівняльний аналіз сюжету твору з народним першоджерелом та біблійною легендою про Каїна та Авеля; - створення схеми зв'язків між текстами; - аналіз мотивів вчинків персонажів; - дискусія щодо несправедливості та покарання у біблійному та авторському тлумаченні; - рольова гра «У психолога» для обговорення конфліктів між персонажами (нерівна любов, страх, зло); - вивчення понять протагоніст та антагоніст (на прикладі творів попкультури) та аналіз їхньої ролі у творі; - аналіз концепції «твір» vs. «текст» для розуміння множинності інтерпретацій; - обговорення інтерпретацій твору в інших видах мистецтва (інсценізація, артбук); - аналіз візуального ряду (символи, кольори) та його впливу на сприйняття; - оцінювання ролі різних засобів (текст, театр, ілюстрації) у
---	---	---

суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; - Виявляє та коментує підтекст, авторську позицію, виражені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), зважаючи на національний і загальнолюдський контекст [12 МОВ 2.2.2-1 П].	ілюстрацій на розуміння ідеї автора/авторки. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> 1. «Казка про калинову сопілку» Оксани Забужко. 2. Народна казка про калинову сопілку. 3. Біблійна легенда про Каїна та Авеля. 4. Стаття на Читомо: «Казку про калинову сопілку» Оксани Забужко видали у формі артбуку.	розумінні ідеї твору; <i>тощо.</i>
Узагальнення та рефлексія. Презентація проєктів		
- Окреслює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів [12 МОВ 2.4.1-2]; - Створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 МОВ 2.7.1-1]; - Коментує естетичну та мистецьку цінність прочитаного тексту (зокрема художнього тексту,	Презентація проєктів (артбуків та інсценізацій), що відображають загальне уявлення про один із вивчених творів. Артбук, ілюстрована книга, зін, комікс; інсценізація та екранізація: теоретичне розмежування форматів. Колективна рефлексія: обговорення вражень і запитань після презентацій. Вибір твору, актуальність ідеї, система символів, оригінальність рішень. Підсумкове узагальнення матеріалу курсу. Письменниця-бунтарка як поняття та	- Захист проєкту: індивідуальна або колективна презентація творчого продукту (артбук або інсценізація) за мотивами вивчених творів курсу; - рефлексія проєктної діяльності: нотування та обговорення вражень, думок і питань щодо проєктів однокласників; - обговорення зображень (Wild Raspberries Енді Воргола) та аналіз текстового фрагмента статті для розрізнення артбука від ілюстрованої книги, зіна, коміксу та видання з ознаками артбука; - обговорення понять інсценізація та екранізація та їхнього впливу на

медіатексту) в культурно-історичному контексті, наводить аргументи для підтвердження наданих коментарів, зокрема посиляючись на авторитетні наукові джерела [12 МОВ 2.3.1-1 П]; - Обґрунтовує роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному процесі, зважаючи на самостійно проведений аналіз різних поглядів, інтерпретацій, оцінок тексту в різних джерелах [12 МОВ 2.4.3-1 П].	образ. Систематизація матеріалу та рефлексія. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> 1. Уривок із статті «Артбук як художня практика: що важливо знати про цей медіум» на <i>Your Art</i>.	зміну оригінального твору; - обговорення та запис визначення «письменниця-бунтарка»; - поєднання портретів, імен та назв творів письменниць курсу (в інтерактивній формі, наприклад, Wordwall); - відгадування назв творів за цитатами з подальшим аналізом авторського стилю та образів; - оцінювання шести творів за критеріями (майстерність, актуальність, композиція, інтерес читача) та обговорення результатів; - виконання вікторини в Kahoot для перевірки засвоєного матеріалу; - коригування та доповнення «Карти жіночого досвіду в літературі»; - фінальна дискусія: обговорення найбільш пам'ятних творів, змін у сприйнятті жіночого досвіду та ідей, які залишаються актуальними.
--	---	--

Прикінцева частина

1. Методичні підходи до реалізації програми.

Реалізація програми вибіркового курсу «Письменниці-бунтарки» передбачає діяльнісний, діалогічний і особистісно орієнтований підходи, з акцентом на огляд палітри різних нефікшн текстів, розвиток читацької самостійності, критичного мислення та інтерпретаційних навичок. Засадничою методичною рамкою курсу є стратегія «читання зблизька» (close reading), яка передбачає багаторазове уважне прочитання тексту, формулювання аналітичних запитань, дослідження мовних і стилістичних засобів, виявлення авторської позиції, аргументування інтерпретацій та рефлексію.

Використання «читання зблизька» сприяє тому, щоб учнівство не лише розуміло загальний зміст прочитаного, а й навчалось «бачити» текст – його структуру, візуальні засоби та позатекстові елементи, можливості тексту. Такий підхід забезпечує перехід від буквального сприймання до тісної взаємодії з текстом і до глибокого читання, фіксації та осмислення прочитаного.

Реалізація програми передбачає послідовне формування в учнів літературознавчої компетенції – здатності читати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати художні тексти на основі розуміння їхньої структури, мови, жанрових особливостей і культурного контексту.

З цією метою рекомендовано:

- запроваджувати базову термінологію літературознавства (образ, мотив, конфлікт, символ, інтертекст, хронотоп, наратор тощо) не як механічне заучування, а як інструмент для глибшого аналізу текстів;
- залучати учнівство до порівняння різних інтерпретацій одного й того самого твору – академічних, читацьких, мистецьких, сценічних тощо;
- розвивати здатність до обґрунтованої читацької позиції – з опорою на текст, контекст й особистий досвід;
- застосовувати принцип множинності інтерпретацій як базовий метод осмислення літератури: стимулювати дискусії про виклики, які кидали письменниці, діалог та пошук альтернативних бачень змісту творів;
- поєднувати текстовий аналіз з медіаінтерпретаціями (екранізації, театральні постановки, графічні версії), розкриваючи різні способи «бачення» тексту;
- розвивати рефлексивність у читанні – усвідомлення того, як інтерпретатор/-ка (учень / учениця) конструє сенс залежно від власного контексту й цінностей.

2. Особливості курсу, методи й технології навчання.

Особливістю курсу є орієнтація на множинність інтерпретацій як цінність і метод. Учні й учениці мають змогу опрацьовувати тексти у спільноті читачів/-ок, дискутувати, пропонувати гіпотези, перевіряти їх через текст, формулювати власні позиції, шукати підтвердження або заперечення в художньому матеріалі. Особлива увага звертається на проблематику творів та її актуальність для сучасних поколінь XXI століття.

Також курс передбачає повернення до активного вивчення творчості українських письменниць, чиї твори були витіснені або займали незначне місце в літературному каноні, тим самим наголошуючи на необхідності визнання їхнього внеску та повернення імен цих авторок до канону.

Курс передбачає також дослідницький компонент – учнівство навчається ставити питання до тексту, обирати власні траєкторії аналізу, використовувати різні інструменти осмислення.

Серед основних методів навчання:

- аналітичне і проблемне читання,
- дискусії,
- інтерпретативні семінари,
- творчі письмові практики,
- проєктні методи,
- рефлексивне письмо,
- робота в групах,
- сократівські бесіди,
- створення інтермедіальних творчих продуктів на основі прочитаного тексту (інсценізація, артбуки тощо).

3. Орієнтовні ресурси й матеріали.

Для ефективної реалізації курсу рекомендовано використовувати:

- друковані та цифрові версії текстів (уривки або цілі твори), відповідні до програми;
- інтерактивні платформи для створення мультимедійних продуктів (Canva, Padlet, Genially тощо);
- рефлексивні шаблони для письма, таблиці, візуальні органайзери;
- мультимодальні матеріали.

У межах курсу можливе використання такого обладнання:

- мультимедійний проєктор або інтерактивна панель;
- доступ до інтернету;
- роздаткові друковані або електронні тексти;
- засоби для створення візуальних матеріалів (фліпчарти, маркери, дошки);
- мобільні пристрої / ноутбуки / планшети для групової роботи.

4. Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів / учениць є формувальне, поточне, підсумкове (семестрове, річне) оцінювання.

Орієнтирами для оцінювання в курсі є очікувані результати навчання.

Формувальне оцінювання має на меті вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію учнів / учениць; відстежувати навчальний прогрес учнів / учениць; вчасно виявляти проблеми та вживати заходів для коригування індивідуальної освітньої траєкторії та методів навчання відповідно до індивідуальних та інших потреб учнів / учениць; формувати в учнів / учениць упевненість у власних силах, мотивацію на досягнення та зацікавленість у навчанні.

Підсумкове оцінювання має на меті встановити відповідність очікуваних і реальних результатів навчання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою різних методів, вибір яких зумовлюється особливостями конкретного класу, із застосуванням різних способів і засобів: усного опитування (індивідуальне, групове тощо); письмових завдань (навчальні завдання, тести тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи); практичних завдань; навчальних проєктів; заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо); завдань із використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо); самооцінювання, взаємооцінювання; комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання тощо. Для здійснення оцінювання вчитель / учителька може також використовувати такі інструменти, як картки, шкали, щоденник спостережень, портфоліо учнів / учениць тощо.

5. Використані джерела.

1. Державний стандарт профільної середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 року № 851).
2. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38–39, ст. 380).
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст. 226).
4. Історія української літератури другої половини ХІХ століття [Текст] : навч. посіб. / Я. В. Вільна, І. Г. Хворостяний ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Київський університет, 2017. – 575 с.
5. Концептуальні засади реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2024 року No 1451).
6. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.2 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — К: ВЦ «Академія», 2007. — 624 с. (Енциклопедія ерудита).
7. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 / кол. авт. : Г. Бичко (осн. автор), Т. Вакуленко, Т. Лісова, М. Мазорчук, В. Терещенко, С. Раков, В. Горох та ін. ; за ред. В.

- Терещенка та І. Клименко ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ, 2023. 395 с.
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» від 14 грудня 2016 р. № 988-р (із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням КМ від 22.08.2018 р. № 592-р).
 9. Терещенко В. Мистецтво об’єктивного оцінювання в НУШ [Текст] / В. Терещенко, А. Панченков, М. Алгольм, О. Лінник. – Київ: ТОВ «Видавництво “ЮСТОН”», 2024. –352 с.
 10. Типова освітня програма для 10-12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням (затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 26 травня 2025 року № 765).
 11. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість / А. О. Ткаченко; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – 2.вид., випр. і доп. – Київ: ВПЦ "Київський університет", 2003. – 448 с.
 12. Saccomano, D. (2014). How close is close reading? *Texas Journal of Literacy Education*, 2(2), 140–147.
 13. Liljedahl, P. (2020). *Building Thinking Classrooms in Mathematics, Grades K–12: 14 Teaching Practices for Enhancing Learning*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
 14. Tharp, R. G. et al. (2008). *Teaching Transformed: Achieving Excellence, Fairness, Inclusion, And Harmony*. New York : Westview Press.